

Odpovědnost státu za škodu

Smyslem ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. [358/1992](#) Sb. je založení odpovědnosti státu i v případech rozhodnutí, která jsou vykonatelná bez ohledu na právní moc, tedy takových rozhodnutí, jejichž výkon je způsobilý přivodit vznik škody ještě předtím, než rozhodnutí nabylo právní moci. Jde-li o rozhodnutí ve formě usnesení, vychází zákon z toho, že jeho vykonatelnost není zásadně vázána na právní moc, nýbrž zpravidla postačí jeho doručení (§ 171 odst. 1 a 2 o. s. ř.). V civilním řízení přitom platí, že vykonatelnými jsou i ta rozhodnutí, v nichž není uložena povinnost k plnění (srov. § 161 odst. 2 a § 171 odst. 2 o. s. ř.); k jejich výkonu však nemůže dojít cestou výkonu rozhodnutí podle části šesté občanského soudního řádu ani exekucí podle exekučního řádu. Podstatné je, že i taková rozhodnutí sama o sobě nebo na základě zákona vyvolávají právní následky, jež jsou způsobilé přivodit poškozenému újmu. Není proto vyloučeno, aby v případě, že budou v řízení o řádném opravném prostředku pro nezákonnost změněna nebo zrušena, zakládala titul pro odpovědnost státu za škodu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2116/2015, ze dne 28.6.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Mgr. R. G., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 27 C 146/2013, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2015, č. j. 15 Co 485/2014-45, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou ze dne 11. 7. 2013 domáhal na žalované zaplacení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu měla být způsobena nezákonným rozhodnutím Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově ze dne 20. 6. 2012 ve věci sp. zn. 107 C 103/2012, jímž byl zamítnut jeho návrh na vydání předběžného opatření spočívající v uložení povinnosti původní žalované Mgr. A. G., v současné době již bývalé manželce žalobce, vydat žalobci klíč od družstevního bytu, k němuž žalobci společně s bývalou manželkou svědčil společný nájem bytu a společné členství v družstvu, neboť bývalá manželka bez jeho vědomí a souhlasu vyměnila zámek vstupních bezpečnostních dveří do bytu, odmítla mu vydat klíče a po sedm měsíců mu znemožňovala užívání bytu. Žalobce neměl zajištěno jiné bydlení a byl nucen dehonestujícím způsobem přespávat ve své advokátní kanceláři. Za adekvátní proto žalobce považuje odškodnění v penězích ve výši 350 000 Kč, tedy 50 000 Kč za každý měsíc újmy.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 29. 5. 2014, č. j. 27 C 146/2013-27, zamítl žalobu žalobce o zaplacení částky 350 000 Kč (výrok I) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I) a též rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II).

4. Soud prvního stupně učinil ve věci následující závěr o skutkovém stavu. Vycházel přitom ze spisu

Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově, sp. zn. 107 C 103/2012. Soud prvního stupně zjistil, že nynější žalobce podal dne 19. 6. 2012 proti žalované Mgr. A. G. žalobu na uložení povinnosti vydat klíč od vstupních dveří jejich bytu a povinnosti zdržet se jednání, kterým by žalobci bránila v přístupu do bytu a v nerušeném bydlení v tomto bytě, když současně podal i návrh na vydání předběžného opatření, kterým by soud uložil žalované povinnost vydat žalobci klíč od vstupních dveří bytu. Z obsahu žaloby současně vyplynulo, že účastníci jsou manželé a probíhá rozvodové řízení, přičemž žalovaná dne 1. 6. 2012 bez vědomí či souhlasu žalobce vyměnila zámek od vstupních bezpečnostních dveří jejich společného družstevního bytu a přes opakované výzvy jej odmítala vydat. Usnesením ze dne 20. 6. 2012 soud návrh na vydání předběžného opatření zamítl, když podle odůvodnění rozhodnutí žalobce netvrdil a ani neprokázal, že by bylo v současné době třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků. K žalobcem podanému odvolání se žalovaná vyjádřila tak, že navrhla zamítnutí žaloby pro rozpor s dobrými mravy, když poukázala na to, že žalobce před rokem sám předmětný byt opustil, bydlí v jiném bytě a do společného bytu se vrátit nechce, což měl uvést výslovně i před soudem a zdůraznit to tím, že od dubna 2012 nehradí žádné platby spojené s užíváním předmětného bytu a nyní žije v domě na adrese K., přičemž tento dům účastníci nabyli za trvání manželství a náleží do jejich společného jmění manželů, avšak žalobce žalované rovněž nikdy nepředal klíče od tohoto domu a tato do něj nemá přístup, ač je jeho vlastníkem. Po rozhodnutí o námitce podjatosti Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 14. 12. 2012 napadené usnesení změnil tak, že žalovaná je povinna vydat žalobci klíč od vstupních dveří bytu, když podle odůvodnění rozhodnutí odvolací soud nesouhlasil s názorem soudu prvního stupně, že není dána potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků. Toto rozhodnutí bylo doručeno právnímu zástupci žalobce dne 15. 1. 2013 a právnímu zástupci žalované dne 16. 1. 2013. Dne 6. 5. 2013 vzal žalobce žalobu v plném rozsahu zpět s tvrzením, že mu dne 22. 1. 2013 žalovaná vydala klíč od bytu, a to poštou spolu s přípisem ze dne 21. 1. 2013, a zároveň se fakticky i s dcerou z tohoto bytu vystěhovala a od tohoto data mu v užívání bytu nebrání. Na tomto základě soud usnesením ze dne 30. 5. 2013 řízení zastavil. Z obsahu spisu dále vyplynulo, že na základě návrhu žalobce byla Mgr. A. G. v souvislosti s výměnou zámku vstupních dveří a bráněním v užívání bytu žalobci shledána vinou ze spáchání přestupku proti občanskému soužití, za což jí bylo uloženo napomenutí, jak vyplývá z rozhodnutí komise k projednání přestupků města Orlová ze dne 20. 8. 2012 ve spojení s rozhodnutím Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 24. 10. 2012.

5. Soud prvního stupně věc po právní stránce posoudil tak, že žalobou uplatňovaný nárok není důvodný. Pokud žalobce spatřuje odpovědnostní titul v rozhodnutí Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově ze dne 20. 6. 2012, kterým byl zamítnut jeho návrh na vydání předběžného opatření, když nezákonnost tohoto rozhodnutí spatřuje v tom, že toto rozhodnutí bylo k jeho odvolání, tedy k řádnému opravnému prostředku, odvolacím soudem změněno tak, že návrhu na vydání předběžného opatření bylo vyhověno, pak soud prvního stupně zdůraznil, že stát ve smyslu § 8 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „OdpŠk“, neodpovídá za každé rozhodnutí, které je následně shledáno nesprávným, ale ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk pouze za pravomocné rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno či změněno příslušným orgánem, což není tento případ, neboť rozhodnutí nikdy právní moci nenabývalo. Za nepravomocné rozhodnutí pak stát odpovídá ve smyslu § 8 odst. 2 OdpŠk tehdy, pokud rozhodnutí bylo vykonatelným bez ohledu na právní moc, přičemž z logiky věci vyplývá, že rozhodnutí musí být fakticky vykonáno a poškozenému jeho výkonem musí vzniknout újma, jejíž náhrady se domáhá, což ovšem rovněž není případ žalobce, neboť pokud byl návrh na vydání předběžného opatření zamítnut, pak ani nebylo co vykonat a výkonem rozhodnutí nemohla nikomu vzniknout újma. Nadto nelze podle soudu prvního stupně pominout, že v případě odpovědnosti státu za rozhodnutí vykonatelná bez ohledu na právní moc ve vztahu k předběžným opatřením zvláštní předpis stanoví odpovědnost navrhovatele předběžného opatření, když soud při rozhodování o předběžném opatření neprovádí dokazování, ale v zásadě

vychází z tvrzení navrhovatele a pouze posuzuje, zda jsou tyto skutečnosti osvědčeny. Dále soud prvního stupně uvedl, že není splněna ani podmínka existence příčinné souvislosti mezi posuzovaným rozhodnutím a tvrzenou újmou, neboť již na základě skutkových tvrzení žalobce je zřejmé, že žalobci mohla vzniknout tvrzená újma na jeho právech pouze v důsledku protiprávního jednání původní žalované tím, že mu bránila v užívání jeho bytu. Zamítnutí návrhu žalobce tak nemohlo být důvodem jím tvrzené nemajetkové újmy, když tuto sám žalobce spatřuje v tom, že byl zbaven možnosti užívat byt a této možnosti byl žalobce zbaven v důsledku jednání žalované, které předcházelo podání samotného návrhu na vydání předběžného opatření.

6. Odvolací soud vycházel ze shodných skutkových zjištění jako soud prvního stupně, přičemž se plně ztotožnil s jeho právními závěry a pro stručnost svého odůvodnění na rozsudek soudu prvního stupně odkázal, neboť tento se s předloženou věcí podle odvolacího soudu zcela pregnantně vypořádal. Dále pouze k odvolání žalobce poznamenal, že pokud jeho námitky směřují k rozvinutí syndromu zavrženého otce, k němuž mělo dojít záporným rozhodnutím okresního soudu ke zpřístupnění bytu, pak ve vztahu k nezletilé dceři mohl použít jiných procesních prostředků, aby k tvrzenému syndromu nedošlo.

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce v plném rozsahu dovoláním, ve kterém namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

8. Nejvyšší soud se podle žalobce dosud nezabýval otázkou, zda stát odpovídá za škodu či újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím o zamítnutí důvodného návrhu na vydání předběžného opatření, které bylo následně odvolacím soudem změněno tak, že bylo návrhu na vydání předběžného opatření vyhověno, respektive zda stát odpovídá za to, že důvodnému návrhu na vydání předběžného opatření nebylo vyhověno v zákonné sedmidenní lhůtě od podání návrhu soudem prvního stupně, ale až odvolacím soudem, v daném případě s odstupem šesti měsíců od podání návrhu.

9. Žalobce argumentuje, že logicky není dána odpovědnost státu za nezákonná nepravomocná rozhodnutí, která byla zrušena nebo změněna v rámci řádného oprávněného prostředku, protože tato rozhodnutí pro absenci právní moci a vykonatelnosti nemohou působit právní následky a nemohou tedy ani způsobit účastníkovi řízení újmu či škodu. Z tohoto pravidla však platí výjimka týkající se nepravomocných rozhodnutí s předběžnou vykonatelností, jelikož tato rozhodnutí působí právní následky, byť nejsou v právní moci. Zákonodárce však nepamatoval na variantu, kdy soud chybně zamítne důvodný návrh na vydání předběžného opatření a neposkytne tím účastníkovi řízení okamžitou právní ochranu, kterou účastník důvodně očekává a na níž má právní nárok.

10. Uvedenou legislativní mezeru je podle žalobce nutno judikatorně překlenout ústavně konformním výkladem zákona tak, že stát bude odpovědným za nevydání předběžného opatření v zákonné sedmidenní lhůtě, pokud bylo zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně změněno v rámci řádného oprávněného prostředku odvolacím soudem tak, že návrhu bylo vyhověno. Žalobce má za to, že na chybné zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně o návrhu na nařízení předběžného opatření je možné nazírat jako na nezákonné rozhodnutí, nebo vydání předběžného opatření až odvolacím soudem je možné vyhodnotit jako opožděné poskytnutí právní ochrany a pochybení spatřovat v nesprávném úředním postupu, neboť neposkytnutím okamžité právní ochrany v podobě vydání předběžného opatření bylo žalobci zasaženo do jeho ústavních práv, zejména do práva na bydlení a na rodinný život.

11. Žalobce proto navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek

soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil k novému projednání se závazným právním názorem, že je ve věci dána odpovědnost žalované.

12. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Zastoupení, včasnost a náležitosti dovolání

13. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“

14. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval přípustností dovolání.

IV. Přípustnost dovolání

15. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

16. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

17. Dovolání je přípustné pro řešení otázky, zda stát odpovídá za škodu či újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím o zamítnutí návrhu na vydání předběžného opatření, které bylo následně odvolacím soudem změněno tak, že návrhu bylo vyhověno, respektive zda stát odpovídá za nesprávný úřední postup spočívající v tom, že důvodnému návrhu na vydání předběžného opatření nebylo vyhověno v zákonné lhůtě již soudem prvního stupně, ale až s prodlevou soudem odvolacím, neboť tato otázka dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena.

V. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

18. Dovolání není důvodné.

19. Podle § 8 odst. 1 OdpŠk nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

20. Podle § 8 odst. 2 OdpŠk byla-li škoda způsobena nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, lze nárok uplatnit i tehdy, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku.

21. Usnesení soudu prvního stupně, kterým byl v posuzované věci zamítnut návrh na vydání předmětného opatření nelze považovat za nezákonné rozhodnutí ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk, neboť toto usnesení nenabývalo právní moci (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2162/2005).

22. Smyslem ustanovení § 8 odst. 2 OdpŠk je však založení odpovědnosti státu i v případech rozhodnutí, která jsou vykonatelná bez ohledu na právní moc, tedy takových rozhodnutí, jejichž výkon je způsobilý přivodit vznik škody ještě předtím, než rozhodnutí nabylo právní moci (srov. Vojtek, P.: Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, § 8). Jde-li o rozhodnutí ve formě usnesení, vychází zákon z toho, že jeho vykonatelnost není zásadně vázána na právní moc, nýbrž zpravidla postačí jeho doručení (§ 171 odst. 1 a 2 o. s. ř.). V civilním řízení přitom platí, že vykonatelnými jsou i ta rozhodnutí, v nichž není uložena povinnost k plnění (srov. § 161 odst. 2 a § 171 odst. 2 o. s. ř.); k jejich výkonu však nemůže dojít cestou výkonu rozhodnutí podle části šesté občanského soudního řádu ani exekucí podle exekučního řádu. Podstatné ovšem je, že i taková rozhodnutí sama o sobě nebo na základě zákona vyvolávají právní následky, jež jsou způsobilé přivodit poškozenému újmu. Není proto vyloučeno, aby v případě, že budou v řízení o řádném opravném prostředku pro nezákonnost změněna nebo zrušena, zakládala titul pro odpovědnost státu za škodu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2017, sp. zn. 30 Cdo 1635/2015).

23. To ovšem není případ žalobce, neboť v posuzovaném případě zamítnutím návrhu na nařízení předběžného opatření nemohla žalobci vzniknout jím tvrzená nemajetková újma, když poměry žalobce po vydání zamítavého usnesení soudem prvního stupně se oproti jeho poměrům před podáním návrhu na vydání předběžného opatření nezměnily.

24. Předpoklady obecné odpovědnosti za škodu podle zákona č. [82/1998](#) Sb. však musí být splněny kumulativně. V daném případě chybí jeden z esenciálních předpokladů odpovědnosti státu za škodu, a Nejvyšší soud tudíž pro nadbytečnost nezkoumal ostatní podmínky odpovědnosti státu za škodu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 773/2004).

25. Pokud se žalobce alternativně domníval, že v neposkytnutí okamžité právní ochrany v podobě vydání předběžného opatření lze spatřovat nesprávný úřední postup, Nejvyšší soud shledává, že v posuzované věci bylo možno odpovědnost státu za škodu zvažovat pouze z odpovědnostního titulu nezákonného rozhodnutí, když žalobce svůj škodní nárok dovozoval z negativního rozhodnutí soudu ve věci navrženého předběžného opatření, neboť se jedná o činnost přímo směřující k vydání rozhodnutí a případné nesprávnosti či vady daného postupu se následně projeví právě v obsahu rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. 30 Cdo 335/2013, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2012, sp. zn. 28 Cdo 677/2012).

VI. Závěr

26. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)

- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)